

NOTAT

Solbjerg Plads 3
2000 Frederiksberg

Tlf.: 3815 3815
Fax: 3815 2015
www.cbs.dk

Samlet vurdering af skriftlig opgavebesvarelse og mundtlig præstation (helhedsbedømmelse)

31. juli 2015

TWH

Thomas Werner Hansen
Chefkonsulent
Dir. tlf.: 3815 2677
twh.edu@cbs.dk

I *Bekendtgørelse nr. 670 af 19. juni 2014 om eksamen og censur ved universitetsuddannelser (eksamensbekendtgørelsen)*, der gælder for bachelor-, kandidat- og masteruddannelser¹, hedder det i § 3, stk.4:

”Stk. 4. Universitetet kan fastsætte i studieordningen, at der forud for bedømmelsen af en opgavebesvarelse skal afholdes mundtligt forsvar af opgavebesvarelsen. Bedømmelsen sker da på grundlag af en samlet vurdering af den skriftlige opgavebesvarelse og den mundtlige præstation, jf. § 4, stk. 4.”

Henvisningen til § 4, stk. 4, vedrører de særlige tilfælde, hvor det skriftlige produkt er udarbejdet af flere studerende i fællesskab (og hvor det derfor er en forudsætning for at man kan undlade individualisering af det skriftlige produkt, at det indgår i bedømmelsen ved en efterfølgende mundtlig prøve).

Bestemmelsen i § 3, stk. 4, om at bedømmelsen skal ske på grundlag af en samlet vurdering af det skriftlige og mundtlige gælder imidlertid også for individuelle prøver, hvor der er tale om prøver baseret på mundtligt forsvar for en skriftlig opgavebesvarelse.

1. Hvad betyder det, at bedømmelsen sker på grundlag af en samlet vurdering?

Foranlediget af en række henvendelser om fortolkningen af den sidste sætning i bestemmelsen, klargøres hermed hvad der efter uddannelsesdekanatets opfattelse er konsekvenserne af kravet om, at bedømmelsen af denne type prøver skal ske på grundlag af en samlet vurdering.

¹ I *Bekendtgørelse nr. 1519 af 16. december 2013 om prøver i erhvervsrettede videregående uddannelser*, som gælder for HD-uddannelsen, er denne type prøver ikke specifikt reguleret og det er således principielt muligt at give separate karakterer for hhv. det skriftlige og det mundtlige element og udregne gennemsnit ved hjælp af vægte for hvert prøveelement. CBS har imidlertid besluttet, at der på HD-uddannelsen skal anvendes samme princip om helhedsbedømmelse, som gælder for de øvrige uddannelser. Dette gælder dog selvsagt kun de prøvetyper, der er omfattet af bestemmelsen, jf. pkt. 2 nedenfor.

Når det er et krav, at bedømmelsen skal ske på grundlag af en samlet vurdering, indebærer dette, at der i eksamensbestemmelserne for den omhandlede type prøver (jf. nedenfor) ikke må være fastsat bestemmelser om, at hhv. det skriftlige og mundtlige element indgår i den endelige karakter med på forhånd fastsatte vægte eller procentangivelser, idet bedømmelsen i så fald vil have karakter af separate bedømmelser, der herefter rent matematisk sammenregnes til én karakter på grundlag af de pågældende vægte.

Det må ligeledes anses for stridende mod kravet om en samlet bedømmelse, hvis det af eksamensbestemmelserne fremgår, at det mundtlige element kun kan påvirke karakteren for den skriftlige opgavebesvarelse inden for en bestemt margen (f.eks. plus/ minus én karakter) eller med en bestemt procent af denne.

Bedømmelsen skal derfor ske som *en samlet bedømmelse af den samlede præstation*, således at bedømmerne ved fastsættelse af karakteren efter den mundtlige præstation står frit og ikke på forhånd er bundet til et bestemt "udfaldsrum".

Ovenstående vedrører de formelle regler, dvs. hvad der kan skrives i eksamensbestemmelserne for de pågældende prøver. Dette vil dog ikke være til hinder for, at der ved bedømmermøder, i bedømmelsesvejledninger el. lign. tilkendegives, at det ved en given prøvetype enten er det skriftlige eller det mundtlige element, der forventes at have størst indflydelse på den samlede bedømmelse.

Tyngden på det skriftlige element (kandidatspecialer og lign.)

Hvis den skriftlige opgavebesvarelse klart udgør den væsentlige arbejdsindsats og derfor er det element, der står centralt ved opfyldelsen af læringsmålene for disse prøver (som det f.eks. er tilfældet ved et kandidatspeciale), vil det under normale omstændigheder (dvs. med mindre der gør sig særlige forhold gældende) være dette element, der udgør det helt afgørende grundlag for bedømmelsen, således at det mundtlige element normalt kun vil påvirke karakteren marginalt (f.eks. bruges til finjustering). Der vil derfor også være rimeligt, at bedømmerne forud for den mundtlige prøve udveksler synspunkter om deres bedømmelse af det skriftlige arbejde, for at afklare i hvilken grad der er enighed om vurderingen af dette.

Blot er det altså afgørende, at der ikke er nogen formelle bestemmelser, der binder bedømmerne, og dermed afskærer dem fra i de (antagelig fåtallige) situationer, hvor omstændighederne kan begrunde dette, at afvige fra den gængse praksis.

Der tænkes ikke her på situationer, hvor det dokumenteres eller sandsynliggøres, at eksaminanden ikke egenhændigt har produceret opgavebesvarelsen, og hvor der således forekommer plagiat eller anden form for snyd i større eller mindre omfang, idet sådanne situationer skal behandles efter retningslinjerne for eksamenssnyd.

Imidlertid kan man forestille sig tilfælde, hvor den mundtlige præstation viser at eksaminanden, uanset at den skriftlige opgavebesvarelse fremstår overbevisende, viser mangel på grundlæggende viden og forståelse af væsentlige problemstillinger indenfor emnekredsen, og hvor det derfor vil være velbegrundet at lade den mundtlige præstation få væsentlig indflydelse på karakteren for den samlede præstation. Som en konsekvens af dette vil det derfor også i helt ekstreme tilfælde kunne forekomme, at den mundtlige præstation viser en så omfattende og alvorlig mangel på viden og forståelse af emnekredsens problemstillinger, at den samlede præstation må bedømmes som ikke-bestået, uanset at den skriftlige præstation isoleret set vurderes til en høj karakter.

Tilsvarende vil man kunne forestille sig situationer, hvor bedømmerne finder den skriftlige opgavebesvarelse problematisk, men hvor den mundtlige præstation overbeviser om, at dette er ubegrundet, idet eksaminanden overbevisende kan redegøre for trufne valg og vurderinger. Også i sådanne tilfælde vil det være naturligt, at den mundtlige præstation slår igennem med relativ større vægt end normalt, således at karakteren for den samlede præstation kan blive væsentligt højere end den umiddelbare vurdering af opgavebesvarelsen umiddelbart tilsagde.

Tyngden på det mundtlige element (mundtlig prøve med synopsis og lign.)

Hvis det skriftlige element er af beskedent omfang og kun tjener som afsæt for en bredere mundtlig eksamination i pensum (som f.eks. ved mundtlige prøver på baggrund af synopsis), vil det under normale omstændigheder (dvs. med mindre der gør sig særlige forhold gældende) være det mundtlige element, der udgør det helt afgørende grundlag for bedømmelsen, således at det skriftlige element (synopsen) normalt kun vil påvirke karakteren marginalt.

2. Hvilke prøvetyper er omfattet af reglen om helhedsbedømmelse?

Afslutningsvis gøres opmærksom på, at bestemmelsen i § 3, stk. 4, alene vedrører opgavebesvarelser, hvortil der er knyttet et mundtligt forsvar af opgavebesvarelsen. Dette betyder, at også projekteksaminer, hvor eksamen består af det skriftlige projekt og et mundtligt forsvar af dette, henhører under disse regler.

Hvis eksamen derimod består af et skriftligt projekt eller en casebesvarelse og en *selvstændig mundtlig eksamination* (dvs. ikke bare et forsvar, men en eksamination i pensum eller i fagområdet i bredere forstand) er den ikke umiddelbart omfattet af bestemmelsen. CBS har imidlertid besluttet, at man ved alle prøver, hvor der indgår såvel et mundtligt som et skriftligt element, og hvor bedømmelsen skal udtrykkes ved en samlet karakter, skal følge de ovenfor beskrevne principper for helhedsbedømmelse, - dog med undtagelse af seminarprøver (jr. nedenfor).

Dette indebærer samtidig, at hvis det skriftlige produkt er udarbejdet af flere studerende i fællesskab (dvs. et gruppeprodukt), skal den enkelte studerendes bidrag ikke kunne konstateres (dvs. ikke krav om individualisering), idet det indgår i en samlet vurdering med den mundtlige prøve (jf. eksamensbekendtgørelsens § 4, stk. 3).

Særligt om seminarprøver

Seminarprøver (hvor der indgår en skriftlig seminaropgave, et forsvar for denne samt opponering på en anden opgave) er ikke omfattet af bestemmelsen i § 3, stk. 4. Der gives her separate delkarakterer for hvert af de 3 delementer, og det samlede bedømmelsesresultat fremkommer så ved sammenvejning af delkaraktererne for de enkelte elementer. Disse vægte skal fremgå af studieordningen.

Thomas Werner Hansen